

ΚΥΚΛΟΣ

"Οι άκρες του πολιτισμού μας"

ΗΠΕΙΡΟΣ

Ιστορική μνήμη
Πολιτισμική συνέχεια

ΗΠΕΙΡΟΣ: Η λέξη στα αρχαία ελληνικά σημαίνει στεριά. Για μας σήμερα ορίζει τη γεωγραφική περιοχή ανάμεσα στις ακτές του Ιονίου πελάγους - οροσειράς Πίνδου και Αμβρακικού κόλπου - κόλπου Αυλώνας.

Είναι η Ήπειρος ένας τόπος που ξέρει ν' αντιστέκεται στο χρόνο, ένας τόπος όπου η φύση μεγαλουργεί και δημιουργεί κάθε στιγμή μέσα σ' ένα ακατάβλητο από το χρόνο τοπίο και εν πολλοίς ανέγγιχτο από τον άνθρωπο. Στην Ήπειρο ο επισκέπτης, ο μελετητής, ο περαστικός μένει γοητευμένος από τη μοναχικότητά της, τους θρύλους και το ιδιότυπο κάλλος της.

Τα ψηλά της βουνά διαρρέονται από ορμητικούς χειμάρους και ποταμούς που οι περισσότεροι καταλήγουν να κυλούν ήσυχια σε βαθιά φαράγγια. Άφθονες βροχοπτώσεις δημιουργούν μια πλούσια βλάστηση αλλά και μεγαλοπρεπή δάση.

Ωστόσο μεγάλη αντίθεση δημιουργούν τα πολλά γυμνά και απόκρημνα βουνά της.

Αυτή η εναλλαγή αιφνιδιάζει αλλά και δημιουργεί ένα τοπίο άλλοτε μεγαλοπρεπές και απρόσιτο και άλλοτε προσιτό και τρυφερό, σαν την καρ-

διά του γνήσιου Ηπειρώτη.

Κατοικημένη περιοχή από τις αρχαιότερες της Ευρώπης. Ευρήματα στον ποταμό Λούρο, στην Καστρίτσα Ιωαννίνων και αλλού, καταμαρτυρούν πολιτισμό 40.000 ετών.

Το 2000 π.Χ. οι Θεσπρωτοί, από τις σημαντικότερες ηπειρωτικές φυλές, πρώην κάτοικοι των περιοχών ποταμών Καλαμά - Αχέροντα, καταλαμβάνουν και εγκαθίστανται στην περιοχή Δωδώνης (Μαντείο - Θέατρο).

Αργότερα οι Μολλοσοί υπό τον βασιλιά Πύρρο, διώχνουν τους Θεσπρωτούς και καταλαμβάνουν την περιοχή η οποία εθεωρείτο γέφυρα Βαλκανίων - Ιταλίας.

Μετά την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως (1204) ιδρύεται το Δεσποτάτο της Ηπείρου με πρωτεύουσα την Άρτα και ηγεμόνες Κομνηνούς, Παλαιολόγους κ.λπ. (σώζονται έως σήμερα μνημεία, ναοί, κάστρα).

1430. Τουρκοκρατία, διωγμοί, δημεύσεις περιουσιών, δοκιμασίες. Οι κάτοικοι καλλιεργούν σκέψεις εκπατρισμού και μοναχισμού, ενώ συγχρόνως η αδιαφορία των Τούρκων για γράμματα,

εμπόριο, τέχνες, κρατούν πολλούς στην ηπειρωτική γη, όπου και αναπτύσσουν ανάλογες δραστηριότητες. (Γιάννενα πρώτα στ' άρματα στα γρόσια και στα γράμματα).

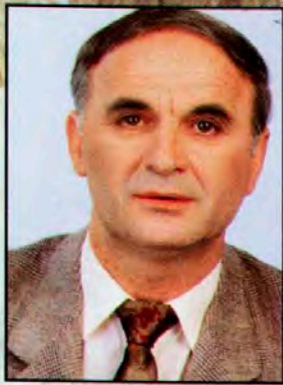
Γιάννενα, η πρωτεύουσα του ημιανεξάρτητου κράτους του πανούργου ληστή Αλή Πασά, τόπος όπου και σήμερα διατηρούνται θρύλοι, όπως ο πνιγμός στη λίμνη, της πανέμορφης γιαννιώτισσας "κυρά-Φροσύνης", με 17 άλλες φίλες της επειδή αρνήθηκε τον έρωτα του τυράννου.

1913. Οριστική απελευθέρωση από τον κατακτητή.

Σήμερα η Ήπειρος παλεύει για ανάπτυξη και δημιουργία οικονομικών κέντρων. Η παραδοσιακή ζωή, ο λαϊκός πολιτισμός, τα πανηγύρια, ο χορός και το κλαρίνο ως και το θρησκευτικό συναίσθημα, μένουν βαθιά ριζωμένα στον Ηπειρώτη και πιότερο στον ξενιτεμένο, ξεριζωμένο, που πάντα ζει με το δάκρυ και τη νοσταλγία του γυρισμού.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΤΕΛΗΣ

Πρόεδρος Ένωσης Ηπειρωτών

ΣΑΒΒΑΣ ΣΙΑΤΡΑΣ

Ο Σάββας Σιάτρας γεννήθηκε στην Καρίτσα, ένα χωριό έξω από τα Γιάννινα. Μεγάλωσε με τους καπούς της Ηπείρου, τα ήθη και τα έθιμα. Σπούδασε στη Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή, Βυζαντινή μουσική, η οποία είναι απαραίτητη για την ερμηνεία του δημοτικού τραγουδιού. Η προσφορά του Σάββα Σιάτρα στα ηπειρώτικα τραγούδια είναι πολύπλευρη και θετική, όπου σαν γνήσιος ερμηνευτής μας συνδέει με τη λαϊκή μας υπόσταση. Στο τραγούδι του βγαίνει ο απόγος ενός λυγμού. Ο ανάλαφρος βόγγος ενός καπού της πονεμένης ηπειρωτικής ψυχής. Στο Σάββα Σιάτρα το ηπειρώτικο τραγούδι βρήκε το γνωστότερο ερμηνευτή του, που σε μια συναισθηματική πληρότητα γοπεύει τον ακροατή. Συνεργάζεται με τα κρατικά κανάλια ΕΤ.1 και ΕΤ.2 πάνω από 25 χρόνια. Έχει προσκληθεί και επανάληψη στο εξωτερικό και έχει πολυβραβευθεί για την προσφορά του στο ηπειρώτικο τραγούδι. Είναι έγγαμος με τη Χρυσούλα Σαμαρά από τη Δερβιτσάνη Αργυροκάστρου Βορείου Ηπείρου και θα μείνει ζακουστός ο γάμος που έκανε στην ιδιαίτερη πατρίδα του Καρίτσα σύμφωνα με τα πατροπαράδοτα ήθη κι έθιμα του παλιού ηπειρώτικου γάμου.

Η Ένωση Ηπειρωτών Αγίου Δημητρίου "ΤΟ ΚΟΥΤΚΙ", ιδρύθηκε το 1981, με σκοπό τη διατήρηση και διάδοση των παραδόσεων της πατρίδας μας κυρίως στη νέα γενιά,

για να γνωρίσει, να εκτιμήσει και να αγαπήσει τις ρίζες της. Κύριο μέλημα επίσης της Ένωσης, είναι να συσπειρώσει τους Ηπειρώτες του δήμου Αγίου Δημητρίου, οργανώνοντας εκδηλώσεις που θα τους φέρουν πιο κοντά στον τόπο καταγωγής τους.

Τον Ιούνιο, στην πλατεία Ασυρμάτου, η ΕΝΩΣΗ παρουσίασε την ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΤΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΥ ΓΑΜΟΥ με παρουσία πολυπληθούς κοινού.

Διαθέτει χορευτικά όλων των ηλικιών και πλούσια συλλογή παραδοσιακών στολών, που αποτελούν απαραίτητο στοιχείο, για άφογες εμφανίσεις.

Το συγκρότημα των ενηλίκων, με πολύ μεράκι και ψυχή έχει παρουσιάσει αυθεντικούς παραδοσιακούς χορούς σε πολλές εκδηλώσεις και επάξια τιμήθηκε για την συμμετοχή του στο Ηρώδειο το 1992.

Επίσης, το συγκρότημα των νέων παιδιών, ηλικίας 17-25 ετών, έχει εκπροσωπήσει τα χρώματα της πατρίδας μας σε πολλά διεθνή φεστιβάλ αποσπώντας κολακευτικά σχόλια και τιμητικές διακρίσεις.

Το 1993 τιμήθηκε με το πρώτο βραβείο παρουσίασης παραδοσιακών χορών σε πανευρωπαϊκό φεστιβάλ στην Γαλλία. Έχει επίσης εμφανιστεί στο Ισραήλ, στο Βέλγιο, στην Ελβετία, στον Καναδά, στην Ουάσινγκτον, στην Φλόριδα των Η.Π.Α. και στην Ρουμανία.

Υπεύθυνος για τη διδασκαλία των χορευτικών είναι ο κ. ΗΛΙΑΣ ΔΗΜΑΣ επίκουρος Καθηγητής του τμήματος Φυσικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ο Σύλλογος Ηπειρωτών Ηλιουπόλεως

Ιδρύθηκε το 1976.

Από την αρχή οι στόχοι του ήταν υψηλοί.

Έφτιαξε το άγαλμα της Ηπειρώτισσας Γυναίκας.

Διατρεί χορευτικά από μικρά παιδιά μέχρι μεγάλες κυρίες και κυρίους.

Συμμετέχει στα πολιτιστικά της πόλης.

Διατρεί τράπεζα αίματος.

Για τις δραστηριότητές του έχει βραβευτεί από την ΠΣΕ.

Κορυφαία εκδήλωση είναι το Ηπειρωτικό Πανηγύρι, που, για το 1997, έχει προγραμματιστεί στις 26 και 27 Σεπτεμβρίου με όλους τους Ηπειρώτες τραγουδιστές κ.λπ.

Ο Σύλλογος προσπαθεί να μπολιάσει τους νέους με λαϊκή παράδοση που βοηθά στην ενιαία έκφραση της εθνικής ταυτότητας και ιδιαιτερότητας.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΕΛΛΟΣ

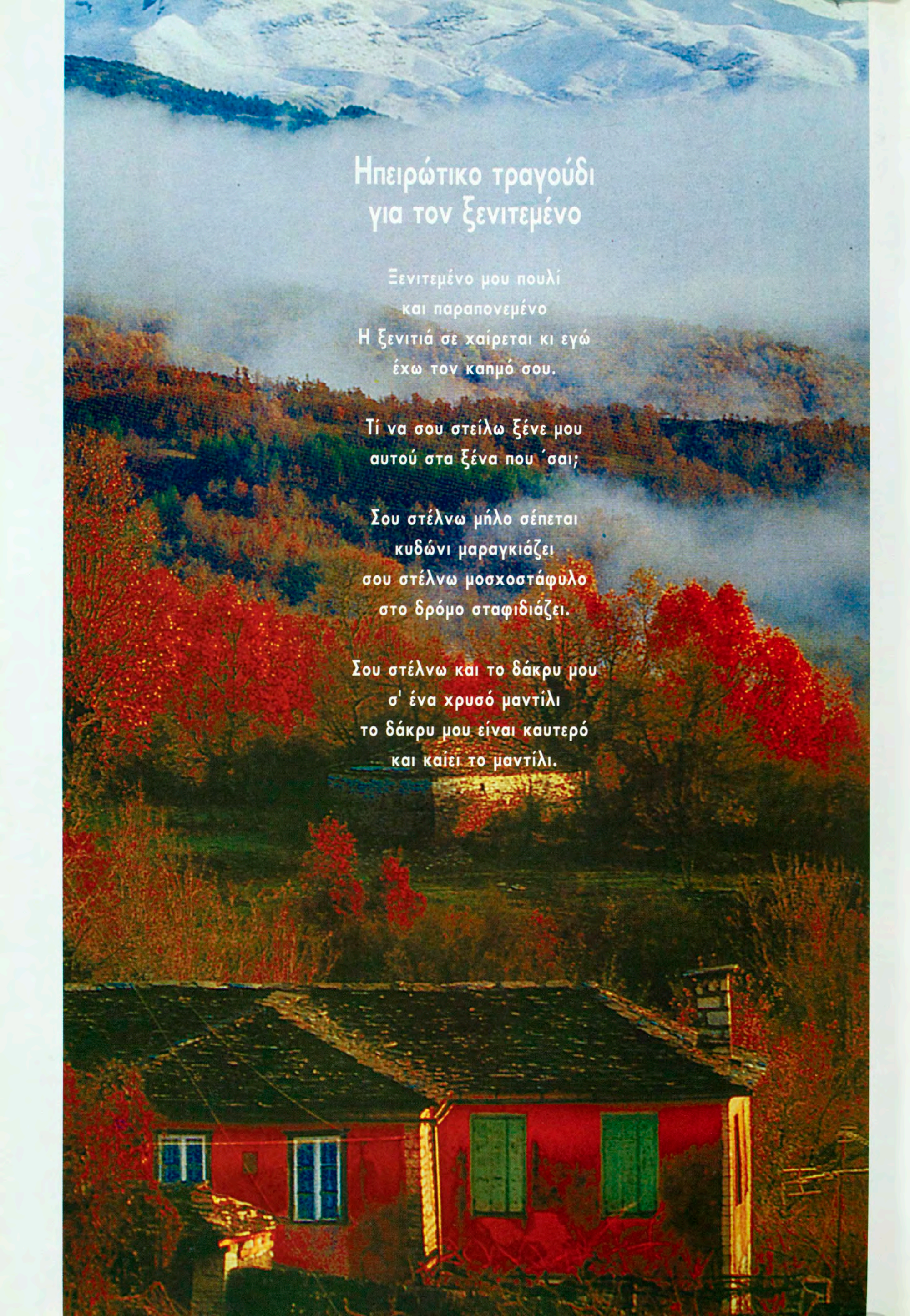
Ο Στυλιανός Μπέλλος γεννήθηκε στη Σέλλιανη Παραμυθιάς του νομού Θεσπρωτίας. Λυκειάρχης φιλόλογος, υπηρέτησε σαν εκπαιδευτικός σε σχολεία της Ελλάδας και του εξωτερικού.

Μέλος και συνεργάτης πολλών επιστημονικών, πολιτιστικών και κοινωφελών σωματείων και ιδρυμάτων της Ηπείρου και της Αθήνας. Διετέλεσε πρόεδρος πολιτιστικών στην οργάνωση Απόδημων Ηπειρωτών της Πανεπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας και συνεργάτης ημερήσιου και περιοδικού τύπου. Παρουσίαζε για πολλά χρόνια από την ΕΤ.1 και ΕΤ.2 την εκομπή «Δημοτική Παράδοση». Στην εκπαιδευτική του υπηρεσία αγωνίστηκε για ένα νέο ορίζοντα, που αναζητούν οι άνθρωποι του αιώνα μας και είχε μόνιμο διάλογο και ανταλλαγές απόψεων, συνεργασίας και επαφές με ανθρώπους των γραμμάτων και της επιστήμης. Οι ιδιότητές του σαν επιστήμονα και πολιτικού αποτέλεσαν το στερεό υπόβαθρο για μια ευρύτερη προοπτική και το εφαλτήριο για μια αγωνιστική παρουσία στον πολιτικό στίβο, στην υπηρεσία της χώρας και του κοινωνικού συνόλου.

Επώνυμος, με κοινωνική και επιστημονική καταξίωση και κομματική δραστηριότητα, διακατέχεται από αγάπη για την Ήπειρο και θερμό γι' αυτούς και τους απόδημους ενδιαφέρον. Τυχάνει ευρύτερης αποδοχής από το κοινό, γιατί έχει στο ενεργητικό του μια πλούσια και γόνιμη προσφορά σε πολιτιστικά και λαογραφικά θέματα της πατρίδας μας. Ο Στυλιανός Μπέλλος βιώνει, μελετάει, καταγράφει, ανιχνεύει, ταξινομεί, ερευνά, αφομοιώνει και ιστορεί το ελληνικό παραδοσιακό τραγούδι, οπλισμένος με τη βαθιά του σχέση με αυτές τις εμπειρίες του, τις προοπτικές και τέλος «τραγουδάει» κιόλας.

Ο Στυλιανός Μπέλλος είναι σήμερα μια από τις λίγες εγγυήσεις για την ανόθευτη πορεία του δημοτικού τραγουδιού μέσα στο χρόνο, είναι ο φορέας της ιστορικής αλλά και της καλλιτεχνικής του διάστασης και επιπλέον ασπίδα ικανή να αποκρούσει την απόπειρα αλλοίωσής του. Και η προσπάθεια αυτή, τα χρόνια αυτά, αποκτάει ιδιαίτερη αξία, γιατί σήμερα συντελείται μια ισοπεδωτική ενοποίηση του κόσμου, ενώ είναι ανάγκη από την άλλη πλευρά να διατηρηθεί η εθνική ταυτότητα των λαών και μάλιστα εκείνων που έχουν να παρουσιάσουν πλούσια και μακρά ιστορία, όπως ο ελληνικός λαός.

Ηπειρώτικο τραγούδι για τον ξενιτεμένο

Ξενιτεμένο μου πουλί
και παραπονεμένο
Η ξενιτιά σε χαίρεται κι εγώ
έχω τον καημό σου.

Τί να σου στείλω ξένη μου
αυτού στα ξένα που 'σαι;

Σου στέλνω μήλο σέπεται
κυδώνι μαραγκιάζει
σου στέλνω μοσχοστάφυλο
στο δρόμο σταφιδιάζει.

Σου στέλνω και το δάκρυ μου
σ' ένα χρυσό μαντίλι
το δάκρυ μου είναι καυτερό
και καίει το μαντίλι.